

2003: het Venijn zat vooral in de staart : Prognose 2004: stier iets beter, blank beter, rosé gelijk

INTRO: Beter vleesprijzen, maar ook fors duurder uitgangsmateriaal. Dat is 2003 in het kort. De laatste weken van het jaar gaf nog een vervelende draai aan sommige saldo's op rosébedrijven.

AUTEUR: Arend Waninge

TEKST:

Het jaar 2003 betekende voor veel vleesveehouders een voortzetting van het herstel dat in 2002 werd ingezet. Er is weer vertrouwen in het kalfs- en rundvlees uit Nederland. Gevolg is dat de prijzen stijgen. Mooi, maar tegelijkertijd werden nuchtere kalveren en starters in 2003 gemiddeld fors duurder. Het aanbod was krap en de vraag groot. Door de onzekere ontwikkelingen rond de premies werden meer dieren opgezet. Het venijn zat dit jaar in de staart. Veel dieren kwamen voor het einde van het jaar ook weer slachtrijp op de markt. Met uitzondering van het blanke kalfsvlees, zakten de opbrengstprijzen de laatste weken fors. Vooral voor de rosémesters ging zo een groot deel van de eerder in het jaar opgebouwde winst weer verloren.

Stieren: stabiel tot beter

De neerwaartse trend van het aantal bedrijven met vleesstieren zette zich in 2003 onverminderd door. Volgens het CBS zijn er nog 8.434 bedrijven actief in de vleesstierenhouderij. Dat zijn 1.324 bedrijven minder dan een jaar eerder, een daling van 13,5 procent. Gedeeltelijk zijn deze bedrijven overgestapt op rosékalveren. Het totale aantal stieren daalde ook, van 143.115 naar 123.584 stuks.

Het LEI berekent jaarlijks de ontwikkeling in de inkomsten en uitgaven van een bedrijf met 145 stieren. Het saldo voor 2003 komt E1.700 lager uit dan een jaar eerder. Na alle MKZ- en BSE-problemen was 2002 het jaar van herstel. Het voorbeeldbedrijf maakte toen een saldosprong van E17.900. De daling van vorig jaar is hiermee relatief klein, de saldo's bleven op globaal hetzelfde niveau. De topsegmenten scoren beter. Voor hen was 2003 beter dan 2002, al is dit nog niet met harde cijfers te onderbouwen. De resultaten zijn enerzijds een gevolg van een verder herstel van de opbrengstprijzen. Gemiddeld steeg de opbrengstprijs volgens het LEI met 10 procent: van E2,21 naar E2,44 per kilo geslacht-gewicht. Voor een stier van 400 kilo leverde dat een meerprijs op van E92. Tegenover de hogere opbrengstprijzen staan ook hogere kosten. De prijs van nuchtere kalveren steeg in de LEI-rapportage met 37 procent. Eind vorig jaar liepen de prijzen voor broutards ook behoorlijk op. In oktober 2003 werd per dier E100 tot E130 meer betaald dan een jaar eerder. De hogere prijzen voor uitgangsmateriaal zorgden ervoor dat de post omzet en aanwas voor het voorbeeldbedrijf afnam met E2.000. Een jaar eerder nam deze post nog toe met E13.000.

Vleesprijs vooralsnog goed

De startkalveren en broutards waren eind 2003 duur. Om met deze dieren nog geld te kunnen verdienen moet de vleesprijs goed blijven. Vooralsnog ziet het er goed uit. Door de slechte oogst van afgelopen zomer is er wel minder voer beschikbaar. Tegelijkertijd zijn bijproducten duur en slecht te verkrijgen. De voerkosten zullen dan ook stijgen.

Blank: duidelijk beter

De prijs voor blank kalfsvlees lag vorig jaar 14 procent hoger dan in 2002. Dit kwam onder andere door een verbeterd vertrouwen van consumenten in de belangrijke afzetlanden Italië en Frankrijk. De prijs fluctueerde in 2003 behoorlijk. Maar met gemiddeld E4,28 per kilo geslacht-gewicht tegen E3,76 in 2002 was de opbrengstprijs aanmerkelijk beter. Voor een kalf van 151 kilo geeft dit een meeropbrengst van E78. Een deel van deze winst ging weer verloren aan duurder uitgangsmateriaal. Door krapte op de markt lagen de prijzen voor nuchtere kalveren vooral in het eerste half jaar hoog. Gemiddeld lag de prijs E45 tot E50 per stuk hoger dan in 2002.

De prijs van kalvermelkpoeder daalde de eerste maanden van 2003 door ontwikkelingen op de grondstoffenmarkt, waaronder het op de markt brengen van een interventiehoeveelheid melkpoeder. Ondanks dat de prijs aan het eind van 2003 weer enigszins opliep, ligt de prijs over het hele jaar enkele procenten lager dan het jaar daarvoor. Ook de mestafzetkosten daalden verder. De Stichting Mestverwerking Gelderland (SMG), waar veel kalverhouders in Oost-Nederland een contract hebben, verlaagde de prijzen met E2 per ton.

De ontwikkeling van de opbrengstprijzen en de kosten voor nuchtere kalveren en melkpoeder zijn bepalend voor de contractprijs voor veel kalverhouders. Een overzicht van de contractprijzen verschijnt traditioneel in februari. De tendens in de markt is dat de vergoedingen vorig jaar behoorlijk zijn gestegen ten opzichte van het gemiddelde van E161 per plaats in 2002. Een stijging die voor veel kalverhouders, na de investeringen in groepshuisvesting, als geroepen komt.

Uitgangspositie blank goed

Voor 2004 is de uitgangspositie voor de blankekalversector goed. Nederland is, in tegenstelling tot andere landen, al nagenoeg overgeschakeld op groepshuisvesting. Het bezetten met voldoende goede nuchtere kalveren tegen een acceptabele prijs kan wel eens een groter probleem worden dan de afzet. Het aanbod van kalveren staat onder druk, er is meer vraag vanuit de rosésector en transportbeperkingen hangen in de lucht.

Rosé: vervelend einde

De sector voor rosékalveren groeide in 2003 opnieuw. Het CBS berekende dat er in Nederland vorig jaar 171.000 kalveren voor de rosévleesproductie bestemd waren. In 2001 waren dat er 142.400.

Het was voor de rosékalverhouders een merkwaardig jaar. Het grootste deel van het jaar ging het goed, maar het venijn zat in de staart. Het verschil tussen de hoogste prijs van E2,75 per kilo in maart steekt schril af tegen de lage prijs van E2,16 aan het eind van het jaar. Voor een kalf van 190 kilo scheelt dat E112 aan opbrengsten. De gemiddelde prijs over 2003 kwam uit op E2,53, een stijging van 6 cent ten opzichte van een jaar eerder. Voor een kalf van 190 kilo is dit een gemiddelde meeropbrengst van E11. De prijsontwikkeling voor de nuchtere en startkalveren doet deze winst echter geheel teniet. Het uitgangsmateriaal werd gemiddeld E45 tot E55 hoger dan een jaar eerder.

De ontwikkelingen op de Duitse markt hadden grote invloed op de rosésector. In het voorjaar was er veel vraag naar nuchtere kalveren. Het krappe aanbod dreef de prijs fors op. Ook in Nederland was er veel vraag. De onzekerheid of 2003 nu wel of niet mee ging tellen als referentiejaar voor de eventuele ontkoppeling van het premiebedrag leidde tot het opzetten van extra dieren, ook al waren ze duur.

Aan het eind van het jaar kwam een deel van de Duitse rosés, na het innen van de premies, weer terug bij Nederlandse slachterijen. Daardoor kelderde de prijs de laatste weken. De dure kalveren van het voorjaar brachten zo heel weinig op. De kalverhouders die de mogelijkheid hadden stierenpremie aan te vragen, hebben het leed hiermee enigszins verzacht.

Problemen eind 2003 keren terug

De problemen die de rosésector aan het eind van 2003 had, kunnen in 2004 wel eens terugkeren. Tot in 2005 de premiestructuur wordt veranderd, blijven Duitse mesters waarschijnlijk concurrenten op zowel de markt voor nuchtere kalveren als op de markt voor slachtrijpe dieren. Veel zal in 2004 ook afhangen van het besluit van de Nederlandse regering over het wel of niet ontkoppelen van de premies.

Kader bij artikel:

'Snel klaarheid koppeling/ontkoppeling premies nodig'

Peter van Rhee verwacht dat duidelijkheid rond het wel of niet ontkoppelen van premies meer rust op de markt voor nuchtere kalveren geeft. De markt voor rosékalveren blijft tot 2005 onder druk staan van de Duitse mesters. Daarvan is Peter van Rhee, voorzitter LTO-vleeskalverhouderij, overtuigd. „In 2005 gaan de Duitsers ontkoppelen. Veel mesters hebben weinig referentie opgebouwd, komen daardoor niet in aanmerking voor premies en zullen dan afhaken.”

Ook in Nederland zijn er toch genoeg rosémesters met weinig referentie? „Vandaar dat LTO ook aanstuurt op koppeling. De minister moet snel duidelijkheid geven wat het gaat worden. In de loop van de maand januari verwacht ik een beslissing. Wordt het koppelen, dan scheelt dat druk op de markt voor nuchtere kalveren in het eerste halfjaar. Over 2004 ben ik positief gestemd, ook in 2003 ging het lang goed. Het gevaar blijft dat ook aan het eind van dit jaar de prijs voor rosés duikelt.”

Gaan Europese transportregels de beschikbaarheid van nuchtere kalveren niet verder beperken?

„Misschien op termijn wel, maar voor 2004 zie ik nog geen problemen. Komt er een besluit dit jaar, dan is er vast nog een overgangstermijn.”

De markt voor blank kalfsvlees zit in de lift. Profiteert de kalverhouder daar genoeg van?

„Nederland draait weer op volle kracht; de verwachtingen zijn goed. Italië en Frankrijk zitten nog in de omschakeling naar groepshuisvesting. Naar verwachting levert dit een sanering op van 10 procent. Daar moeten de integraties en kalverhouders van kunnen profiteren.”

Kader bij artikel:

'Groei EU geen bedreiging voor vleesstierenhouder'

De verandering van het EU-premiestelsel zorgt voor meer productie in Duitsland. Nederlandse mesters moeten daar tijdig op anticiperen. De verwachtingen zijn wel gunstig, maar toch ziet Wynand Offenbergh, voorzitter LTO-roodvlees voor 2004 nog wel addertjes onder het gras. „Het topsegment van het roodvlees kent nu goede prijzen. Met E4,50 tot E5 per kilo kunnen we ook de duurdere inkoop van de laatste maanden wel aan. Ik maak me zorgen over de reactie van de markt als het vlees nog duurder wordt.”

Verstoort de uitbreiding van de EU de markt?

„Het zal vast niet zo'n storm lopen als toen de DDR erbij kwam. Uit Polen en Tsjechië kunnen nog wel wat dieren komen die in Duitsland of in Nederland geslacht gaan worden. Voor het topsegment verwacht ik uit de nieuwe landen echter geen concurrentie.”

Wat is de invloed van 2005, wanneer de premiestructuur gaat veranderen?

„Tot die tijd is het nog een overgangsjaar. De Duitsers zullen nog optimaal gebruik willen maken van de premies en verhogen de productie. Die dieren moeten voor het eind van het jaar ook weer geslacht worden. Ik zou aan het eind van het jaar niet al te veel slachtrijpe dieren op stal willen hebben.”

Gaat de overschakeling van stierenmesters op rosékalveren nog eens stoppen?

„Daar moet in de loop van 2005 duidelijkheid in komen. Vergeet niet dat de rosémarkt ook een beperkte markt is. Te veel rosévlees drukt de prijzen. Afhankelijk van wat er in Duitsland gebeurt, sluit ik niet uit dat er in 2005 ook weer rosémesters terugschakelen naar stieren.”

Bijschrift figuren:

Stijgende opbrengstprijzen werden teniet gedaan door duurder uitgangsmateriaal.

2004 belooft een stijgende lijn.

De Nederlandse kalversector is weer op volle kracht. De uitgangspositie is goed.

De stijgende lijn van 2003 zet door.

Het slot van 2003 maakte het voor de rosés niet het goede jaar waar het lang op leek.

Dit jaar brengt niet veel verandering.

Wynand Offenbergh, voorzitter LTO roodvlees: „Het toetreden van tien nieuwe landen tot de EU en de onzekerheid rond het premiestelsel zijn de addertjes onder het gras voor de roodvleesmarkt.”

Peter van Rhee, voorzitter LTO vleeskalverhouderij: „De markt voor nuchtere kalveren is ook dit jaar ongewis. De rust of onrust is belangrijk voor het slagen van 2004.”